UYGARLIKLARI TANIYORUZ

KAZANIM: SB.5.2.1. : **.** Somut kalıntılarından yola çıkarak kadim uygarlıkların insanlık tarihine katkılarını fark eder.

TARİH: 19 EKİM – 23 EKİM 2020

TARİH: Geçmişte yaşanmış olayları yer ve zaman göstererek, sebep- sonuç ilişkisine göre inceleyen sosyal bilim dalıdır.

Tarihi daha rahat anlamak ve öğrenebilmek -öğretebilmek için Çağlara ayrılmıştır.

ÇAĞ: Başlangıcı ve sonu belli olan, tarihte ayrı bir özelliğe sahip zaman bölümüdür.

A) TARİH ÖNCESİ ÇAĞLAR

1-Yontma Taş Devri
*Tüketici toplum(avcı-toplayıcı)
*İlk aletler yapılmış ve Ateş icat edilmiş.
*Resim sanatın ilk ürünleri (Duvar resimleri) yapılmış.

2-Cilalı Taş Devri
*Üretici topluma geçildi.
*İnsanlar **TARIM** yapmaya başlamıştır. .Böylece; **yerleşik yaşama** geçilmiş, **ilk köyler** kurulmuş, **özel mülkiyet** kavramı oluşmuştur.
*__Hayvanlar evcilleştirildi__
*__TİCARET__(takas)başladı.
*Seramik sanatı başladı.
*Topraktan araç-gereçler yapılmaya başladı.

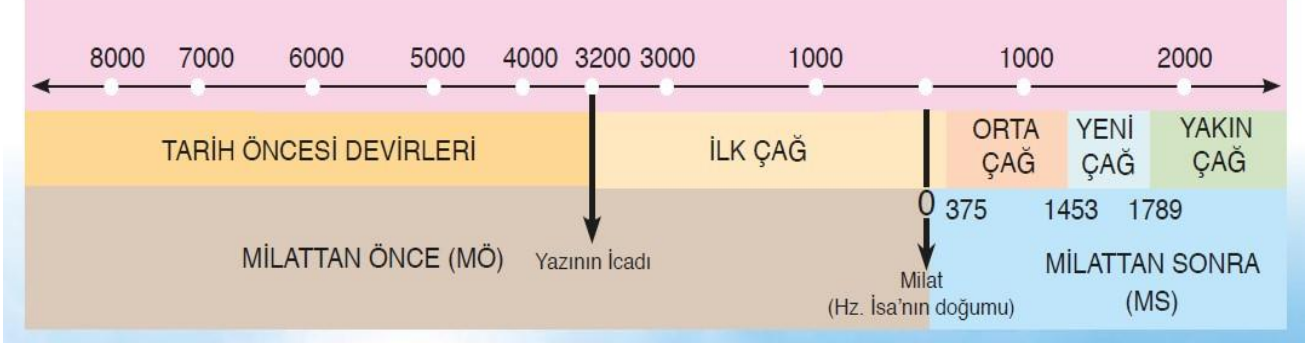
3-Maden devri
a) **Bakır:** Bakırdan araçlar yapıldı
b) **Tunç:** (Bakır+Kalay) Tekerlek bulundu.
c) **Demir:** Araç-gereçler demirden yapılmaya başlandı.

Yazı icat edildi.

B) TARİHİ ÇAĞLAR

***Tarihi Çağlar **YAZININ İCADI** ile başlar. Yazıyı **M.Ö. 3200'lerde SÜMERLER** bulmuştur..

1) **İlk Çağ**: Yazının bulunmasından, Batı Roma İmparatorluğunun yıkılmasına kadar sürer. M.Ö.3200-M.S.476)
2) **Orta Çağ**: 476'dan İstanbul'un Fethine kadar sürer. **(476-1453)**
3) **Yeni Çağ**: 1453'ten,Fransız İhtilaline kadar sürer. **(1453-1789)**
4) **Yakın Çağ**: 1789'dan,günümüze kadar olan süre.

İLK ÇAĞ ANADOLUUYGARLIKLARI

Tarih boyunca Anadolu;
a) Verimli topraklara sahip olması,
b) Su kaynaklarının bol olması,
c) İkliminin yaşamaya elverişli olması
d) Önemli ticaret yollarının kesiştiği bölgede olması sebebiyle bir çok uygarlığa ev sahipliği yapmış. Bu nedenle Anadolu'ya **" MEDENİYETLERİN BEŞİĞİ "** de denir.

HİTİTLER (M.Ö.2000-1200)

* Kızılırmak havzasında kurulmuştur.
* Devletin başkenti **Hattuşaş(Boğazköy-Çorum)**.
* Krallarına **Labarna**, Kraliçelerine **Tavananna** denir.
* Kral yanında **Pankuş** denilen meclis bulunurdu.
***Aile hukuku** ile ilgili ilk yasalar hazırlanmıştır. (Nikah, mirasta eşitlik)
Tarihteki **ilk yazılı antlaşma olan **KADEŞ ANTLAŞMASI**'nı imzalamışlardır..
(M.Ö.1280 – Mısır – Hititler)
****Anal(Yıllık)**: Bir yıl boyunca olan olayların kaydedildiği yıllıklar.Hazırlanan yıllıklar tanrılara sunulduğu için **objektif tarih yazıcılığının başlangıcını** oluşturmuştur.
* Çok Tanrılı inançları vardır. **1000 Tanrı İli** olarak da anılır.
***Kibele**-ana tanrıçadır.
* Baraj, kanalizasyon, banyo, tuvalet yapılmıştır.
***İvriz ve Yazılı Kaya kabartmaları, Aslanlı Kapı** önemli mimari eserleridir.
* **Çivi Yazısını** kullanmışlardır.

FRİGLER

*Batı ve Orta Anadolu'da kurulan devletin başkenti, Kral Gordios'un kurduğu **Gordion şehri** (Ankara / Polatlı)'dir.
****Geçim kaynakları TARIM ve HAYVANCILIK olduğu için tarımı ve hayvancılığı korumak amaçlı sert kanunları vardır**. (Bir öküz öldüren veya tarım aleti kıranın cezası idamdır.)

- **FİBULA** denilen, madenden yapılan çengelli iğneyi yapmışlardır. (Maden işlemeyi de öğrenmişleridir)
- **TAPATES** adı verilen meşhur halı dokumaları vardır.
- **Mobilyacılık** alanında ilerlemişlerdir.
- Evlerin tabanlarını **renkli taşlarla** süslemişlerdir.
- **TÜMÜLÜS** adı verilen , tepe şeklinde topraktan yığma mezarları vardır.
- **En ünlü kralları MİDAS'tır.**
- **Çok Tanrılı inançları vardır.**
- **Kral Midas Tümülüsü** ve **Kral Midas Anıtı** en önemli mimari eserleridir.

LİDYALILAR

*Batı Anadolu'da Gediz ve K.Menderes nehirleri arasında kurulmuştur.
* Başkenti **Sardes**'tir. (Manisa / Salihli)
*. Kara ticareti ile uğraşmışlar ve bu sayede zenginleşmişlerdir.
Tarihte **MADENİ PARAYI bulan ve kullanan ilk uygarlıktır. (M.Ö. 700). Böylece ticarette **TAKAS (Değiş – Tokuş) Sistemi** sona erdi.
* Madeni para kullanmaları MADEN İŞLEMECİLİĞİ konusunda ilerlemiş olduklarını gösterir.
*** **KRAL TİCARET YOLUNU** kullanmışlardır. Kral Yolu, Sardes'ten başlar, İran'da Persepolis'e kadar uzanır.
*** Ordusu, **Paralı (Ücretli) Askerl**erden oluşur. (Zenginlik)
****" Karun kadar zengin olmak"** deyiminde, Kral Krezus'un zenginliğine atıfta bulunulmuştur.

URARTULAR

* Doğu Anadolu'da kurulan devletin başkenti **TUŞPA(Van)**'dır.
* Tarım ile uğraşmışlardır, sulama kanalları yapmışlardır.
*** **TAŞ İŞLEMECİLİĞİNDE** ilerlemişler, sulama kanalları, kaleler, barajlar yapmışlardır.
*** Kayaları oyarak **ODA KAYA MEZARLARI** yapmışlardır. Oda şeklindeki mezarların içlerine ölen kişinin günlük eşyalarını da koymaları **AHİRET İNANCI** olduğunu gösterir.
* En önemli eserleri **Van Kalesi** ve **Şamran Sulama Kanalı**'dır

. İYONYALILAR

*Batı Anadolu'da ,İzmir ile B.Menderes arasında kalan kıyı Ege'de kurulmuştur.
*** **POLİS** denilen Şehir Devletlerinden oluşur.
* En ünlü İyon Şehir Devletleri, **İzmir, Efes, Milet, Foça**'dır.
* İyon şehir devletlerinde **ÖZGÜR DÜŞÜNCE ORTAMI** oluşmuştur.
*** **DENİZ TİCARETİ** ile uğraşmışlar ve Anadolu dışında bir çok **ticaret KOLONİSİ** kurmuşlardır. Bu sayede zenginleşmişlerdir.

*** Özgür Düşünce Ortamı + Zenginlik = Bilim – Sanatta Gelişme

Örnek:

* Tıp alanında **Hipokrat,**
* Tarih alanında **Heredot,**
* Matematik alanında **Pisagor,**
* Felsefe alanında **Diyojen** ünlü İyonlu bilim insanlarıdır.

* Fenike Alfabesi'ni geliştirmişler ve günümüz Latin Alfabesi'nin oluşumuna katkı sağlamışlardır.
* Efes Antik Kenti, Artemis Tapınağı önemli mimari eserleridir.

Cengiz ARSLAN
Sosyal Bilgiler Öğretmeni